

ТРУДНОЩІ ТА ЗДОБУТКИ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ МОЛОДИХ ФАХІВЦІВ-ПСИХОЛОГІВ

Пелех Т.О.,
спеціалізована школа I-III ступенів
з поглибленим вивченням хімії та
біології, м. Запоріжжя

Останнім часом спостерігається посилення попиту з боку навчальних закладів на професію психолога відповідно до нового Положення про психологічну службу системи освіти (наказ МОНУ № 616 від 02.06.2009). Кількість практичних психологів у закладах освіти неухильно зростає. Зрозуміло, що це збільшення кількості відбувається за рахунок молодих фахівців, які тільки закінчили вищий навчальний заклад. Якщо проаналізувати типові задачі діяльності, які повинен виконувати випускник ВНЗ на підставі кваліфікаційної характеристики, то на психолога покладені наступні виробничі функції: аналітична, прогностична, планування, керування, прийняття рішень, контроль. Важливим у діяльності фахівця-психолога є:

- експертна оцінка психологічного стану людини,
- запропонування та впровадження рекомендацій з оптимізації навчально-виховної діяльності,
- з'ясування поглядів людей на різноманітні питання з використанням відповідного інструментарію,
- обстеження індивідуальних якостей учасників навчально-виховного процесу,
- організація профілактичних заходів поведінки неповнолітніх,
- виявлення зацікавленості та схильності людини під час проведення профорієнтації і профконсультування,
- впровадження заходів для адаптації особистості до нових умов.[2, с.4]

Як правило, молоді фахівці не завжди володіють практичними навичками такої професійної діяльності. Рівень забезпечення кадрами психологічної служби Орджонікідзевського району м. Запоріжжя у 2011-2012 н.р. становить: серед психологів – 93,5%, серед соціальних педагогів – 36,8%. Як видно з таблиці 1, молоді фахівці-психологи (новоприбулі та мають один рік стажу) складають 34,2% від загальної кількості практичних психологів району, тому актуальною проблемою є процес адаптації молодих спеціалістів у закладах освіти. Постає закономірне питання: «Які труднощі відчують молоді психологи, що працюють перший рік?». Багаторічний досвід показує, що основні труднощі полягають у незнанні функційних обов'язків. На наш погляд, існує декілька причин виникнення проблем:

- випускники ВНЗ приходять до освітнього закладу без належного знання основних документів, що регулюють роботу психологічної служби системи освіти,
- молоді спеціалісти потрапляють у нове для них педагогічне середовище, яке найчастіше буває консервативним,
- на молодих психологів чекає велика кількість документів, які потрібно вивчати, складати, оформлювати (майже кожен з них відчуває серйозні труднощі щодо ведення документації, оформлення протоколів психолого-педагогічного діагностування протягом перших трьох років).[1, с. 17]

Проблеми виникають під час психологічного супроводу атестації педагогічних працівників. Дуже часто адміністрація закладу вимагає від психолога професійного психологічного аналізу уроку або досвіду роботи педагога. Виникає нонсенс – спеціаліст без стажу роботи, якого не вчили такому у ВНЗ, повинен аналізувати діяльність учителя вищої категорії з 30-річним педагогічним стажем.

Таким чином, зрозуміло, що молоді спеціалісти психологічної служби потребують особливої уваги. Вони повинні забезпечувати надання ефективної психологічної допомоги всім учасникам навчально-виховного

процесу, хоча перші три роки роботи самі проходять процес адаптації. Успішний процес професійної адаптації психолога закладу освіти потребує системного підходу. Ця робота є багатоплановою та об'ємною.

В Орджонікідзевському районі м. Запоріжжя активно працює методичне об'єднання практичних психологів і соціальних педагогів. Воно здатне забезпечити професійне спілкування в межах району. Досвідчені психологи району постійно надають методичну допомогу молодим спеціалістам під час індивідуальних консультацій. Завжди психолог-початківець може звернутися до свого наставника з будь-якого питання. Таке професійне спілкування має позитивний момент. Це – двосторонній процес. Психологи, які працюють багато років, збагачуються новими знаннями. Особливо це стосується використання застарілих, напрацьованих роками психодіагностичних методик. Психологічна наука не стоїть на місці, весь час запропонує щось нове і більш актуальне. А молоді фахівці активно впроваджують сучасні методики дослідження, які відповідають тенденціям XXI століття – століття інформаційних технологій.

Традиційно кожного року в червні працює «Літня школа психолога» під керівництвом методиста психологічної служби району. Тривалість навчання у школі – тиждень. На засіданнях школи розглядалися різні аспекти діяльності психологічної служби, теоретичні і практичні питання:

1. Умови успішної соціалізації дитини.
2. Медіація. Медіаторська служба в школі.
3. Тренінгове заняття «12 кроків формування дисципліни в учня».
4. Навчальна практика. Знайомство з технікою ведення тренінга «Open air».
5. Профілактична робота з протидії торгівлі людьми.
6. Психологічно-педагогічний практикум «Батьківський лекторій».
7. Корекційні заняття для учнів. Складання корекційних програм.

Система роботи з молодими фахівцями-психологами в Орджонікідзевському районі сприяє розвитку професійної компетентності

спеціалістів. Методична допомога направлена на формування у молодих психологів уявлення про необхідність створення власної системи роботи як умови ефективної діяльності психологічної служби конкретного навчального закладу. Але практика засвідчує, що успішний професійний розвиток фахівця можна забезпечити, якщо молодий психолог активно займається саморозвитком та самоосвітою.

Таблиця 1

**Кадри психологічної служби Орджонікідзевського району
м.Запоріжжя на 2011-2012 н.р.**

Освіт- ний заклад	Стаж психологічної роботи													
	Новопри- булі		1 рік		До 3-х р.		До 5-ти р.		До 10-ти р.		До 15-ти р.		Більш 15-ти р.	
	Кіл.	%	Кіл.	%	Кіл.	%	Кіл.	%	Кіл.	%	Кіл.	%	Кіл.	%
ЗНЗ Всього 19 психологів	2	10,5	3	15,8	1	5,2	1	5,2	3	15,8	3	15,8	6	31,7
ДНЗ Всього 13 психологів	4	30,8	2	15,4	3	23			2	15,4	2	15,4		
Всього по району 32 психолога	6	18,6	5	15,6	4	13	1	3	5	15,6	5	15,6	6	18,6

Література

1. Глушко М.Г. Адаптація молодого фахівця-психолога // Шкільному психологу усе для роботи. – 2011. - № 8.
2. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. - № 1.
3. Нурєєва О.С., Скворчевська О.В. Імідж класного керівника / О.С. Нурєєва, О.В. Скворчевська. – Х.: ВГ «Основа», 2007. – 176 с.